

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук,

професора Петухової Ольги Михайлівни

на дисертаційну роботу Анісімової Марії Вікторівни

на тему «Інноваційне відтворення основних засобів на підприємствах»,
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами
економічної діяльності)

1. Актуальність, мета та завдання дослідження

Проблема інноваційного відтворення основних засобів стає більш актуальною у період євроінтеграційних процесів. У роботі розглянуто важливі питання, що стосуються основних засобів машинобудівних підприємств за умов сучасної ринкової економіки, коли особливого значення набувають завдання продовжити період експлуатації обладнання. Вирішення цієї проблеми потребує адекватного ринковим умовам теоретичного обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо формування та розвитку ефективної системи управління відтворенням основних засобів на машинобудівних підприємствах. Це завдання викликає потребу у вивченні існуючого теоретичного надбання з досліджуваної проблеми, проведення прикладних досліджень стану відтворення основних засобів на машинобудівних підприємствах, удосконалення існуючих теоретико-методичних положень та розроблення рекомендацій щодо інноваційного відтворення основних засобів.

Дисертантом здійснено глибокий аналіз природи відтворення основних засобів під впливом різних чинників та з урахуванням цілей управління машинобудівними підприємствами. Здобувачу певною мірою вдалося охопити коло нових питань, збагатити науковий доробок та поповнити практичний досвід у сфері відтворення основних засобів. З огляду на це, тему дисертаційної роботи Анісімової М.В., в якій наведені можливі напрямки розв'язання

важливої наукової задачі з розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо інноваційного відтворення основних засобів, слід визнати актуальною.

Отже, об'єктивна необхідність наукової розробки окресленої проблеми з врахуванням сучасних економічних реалій, специфіки вітчизняної економіки та особливостей діяльності машинобудівних підприємств, свідчить про актуальність теми дисертації та її прикладне значення не лише для сьогодення, але й для забезпечення майбутньої діяльності машинобудівних підприємств в Україні.

Дисертаційна робота відповідає напрямам науково-дослідної тематики національного університету «Львівська політехніка», що підтверджується безпосередньою участю автора в розробці науково-дослідної роботи за темою «Обґрунтування інноваційно-інвестиційних стратегій, програм і проектів розвитку господарських структур, галузей та регіонів» (номер держаної реєстрації 0113U005293).

Мета дослідження відповідає темі дисертаційної роботи і логічно розкривається переліком завдань, які сформульовані для виконання (с. 5 - дисертації, с. 2 - автореферату). Об'єкт і предмет дослідження визначені коректно до теми й вимог МОН України. Елементи наукової новизни відповідають за своїм змістом поставленим завданням.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації Анісімової М.В. в достатній мірі обґрунтовані, що зумовлено ретельним вивченням, аналізом та узагальненням значного обсягу сучасних літературних джерел з питань інноваційного відтворення основних засобів. Висновки і рекомендації дисертанта логічно обґрунтовані і коректно пояснені. Запропоновані підходи до розв'язання поставлених завдань базуються на вивчених фундаментальних теоретичних положеннях, сучасній практиці, методичному інструментарії,

дослідженні статистичних даних діяльності машинобудівних підприємств.

Достовірними можна вважати наукову новизну одержаних результатів щодо удосконалення методу розрахунку показників відтворення основних засобів підприємства застосуванням елементів довготривалого циклу уречевленої праці; покращення методів економічного моделювання функцій інвестиційного циклу та амортизаційних відрахувань; розроблення методу економічного моделювання і розрахунку показників інноваційного відтворення основних засобів підприємства, який би забезпечив умови для інноваційного переходу до другого (продовженого) періоду його експлуатації у вигляді «народного підприємства».

Структура дисертаційної роботи логічна і завершена, її зміст відповідає назві теми, отримані результати ґрунтуються на обширному науковому, статистичному, практичному матеріалі, що дозволяє стверджувати про достовірність та обґрунтованість отриманих висновків і рекомендацій. Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених у ній наукових положень і рекомендацій дозволяє зробити висновок про відповідність ступеня їх обґрунтованості встановленим вимогам.

3. Найбільш суттєві наукові результати дисертації, отримані особисто здобувачем

Наукова новизна одержаних в дисертаційній роботі результатів полягає у розробленні теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо інноваційного відтворення основних засобів на машинобудівних підприємствах. До наукової новизни дисертаційного дослідження слід віднести:

1. Заслугують уваги доповнення основних видів й форм відтворення основних засобів та розкриття сутності інноваційного відтворення (с. 19-22).

2. Слід також відзначити удосконалений метод розрахунку показників відтворення основних засобів підприємства (с. 121-125).

3. Безперечно, звертає на себе увагу запропонований автором підхід економічного моделювання функцій інвестиційного циклу та амортизаційних відрахувань (с. 107-108).

4. Також доцільно звернути увагу на розкриття економічного змісту показника «розрахунковий амортизаційний період експлуатації підприємства», який є базою для планування відтворювального процесу (с. 116-117).

5. Наукову цінність має розроблення методичного підходу до економічного моделювання і розрахунку показників інноваційного відтворення основних засобів підприємства, який би забезпечив умови для інноваційного переходу до другого (продовженого) періоду його експлуатації у вигляді «народного підприємства». (с. 178).

Теоретичні й концептуальні твердження, положення та практичні рекомендації, отримані дисертантом у результаті самостійних наукових досліджень, дозволяють стверджувати про новий підхід до вирішення актуального науково-практичного завдання – інноваційного відтворення основних засобів на машинобудівних підприємствах.

4. Значущість дослідження для науки і практики

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у тому, що вони є вагомим внеском у теоретико-методичне забезпечення відтворення основних засобів на підприємствах. Підтвердженням високого рівня теоретичного дослідження є його використання науковими та державними установами. Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи застосовуються у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» при викладанні дисциплін «Економіка підприємства» для студентів напряму підготовки «Фінанси і кредит», «Маркетинг», «Міжнародна економіка», «Облік і аудит» та дисципліни «Економіка будівництва» для студентів напряму підготовки «Будівництво» (довідка № 67-01-374 від 07.03.2015 р.).

Дисертаційне дослідження Анісімової М.В. має вагому практичну цінність, його результати дозволяють здійснювати практичні заходи щодо

планування умовно-постійних витрат на машинобудівних підприємствах. Про практичну цінність роботи можна стверджувати на основі того, що її результати впроваджені у діяльність таких підприємств: ПАТ «Конвеєр» (довідка № 99 від 19.05.2014 р.), ТОВ «Лемберг Індастріал Парк» (довідка № 14/11-03 від 14.11.2014), Регіональна Агломерація «Дрогобиччина» (довідка № 50 від 17.11.14).

Узагальнюючи наукові і практичні результати дисертаційної роботи, доцільно зауважити, що в сукупності вони доповнюють і розвивають теорію та практику управління підприємствами.

5. Аналіз структури дисертації, публікацій та повноти відображення результатів дослідження в авторефераті

Дисертація, щодо якої здійснюється опонування, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 167 найменувань. Робота містить 40 рисунків і 33 таблиці. Дисертація написана науковим стилем, відзначається логічною послідовністю викладення матеріалу та за структурою, обсягом і оформленням відповідає вимогам МОН України до кандидатських дисертацій.

За темою дисертації опубліковано 16 наукових праць. У наукових фахових виданнях України опубліковано 7 статей (з них 2 – у виданні, яке включене до міжнародних наукометричних баз), 1 стаття у виданні України, яке внесене до міжнародних наукометричних баз, 8 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Усі опубліковані роботи вичерпно відображують отримані результати дослідження, зокрема ті положення, що визначені як елементи наукової новизни й виносяться на захист.

Основні положення та результати дисертації пройшли апробацію на науково-практичних конференціях у 2013-15 рр. Варто відзначити географію проведення апробації. Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації. Елементи наукової новизни, що винесені на захист, достатньо

повно, лаконічно, проте цілком аргументовано висвітлені в авторефераті, зважаючи на його обмежений обсяг.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації та автореферату

Детальний аналіз дисертаційної роботи свідчить, що вона містить ряд дискусійних та недостатньо обґрунтованих положень, що дозволяє зробити деякі зауваження:

1. У першому розділі дисертаційної роботи автор пропонує «інновацію» розглядати з трьох позицій – менеджменту, економіки і маркетингу (с. 17). Економічну інновацію трактує як таку, що даватиме економічний прибуток (надприбуток). Проте, як обґрунтувати значення цього надприбутку не наводиться.

2. Автор пропонує такі відносно нові види і форми відтворення основних засобів: звужене, інвестиційне, інноваційне, консервація виробництва і граничну форму відтворення – завершальне або фінішне (с. 19). Різниця між інвестиційним та інноваційним відтвореннями зводиться головним чином до сум отриманого прибутку, оскільки при інноваційному відтворенні, як стверджує автор, обов'язково має утворюватись економічний прибуток (надприбуток). Але й у цьому випадку методу розрахунку цього показника не наводиться.

3. В підрозділі 1.3, у якому досліджується державне регулювання амортизаційного процесу і амортизаційної політики підприємств, основна увага звертається на іноземний досвід, а як це відбувається в Україні наведено значно менше.

4. Дослідження тривимірного економічного простору, у якому виконується моделювання інерційного та безінерційного інвестиційних процесів (рис. 2.9, с. 77), потребує більш ретельного опису, оскільки в ньому використовується багато нової інформації (точкові функції, зведений і кінцевий цикли праці, епюра зміни прибутку тощо).

5. У запропонованому методі розрахунку амортизаційних відрахувань (с. 115 – 121) дискусійним моментом є те, що автор пропонує нараховувати амортизацію тільки у відповідний теоретично обґрунтований період, а в подальшому не нараховувати, оскільки це «показуватиме керівництву підприємства і акціонерам, що його діяльність наближається до фінішу» (с. 121).

6. В підрозділі 3.2 обґрунтовуються можливі втрати сум амортизаційних відрахувань в періоди збиткової роботи (автор стверджує, що такі втрати можуть становити до 25% від первісної вартості основних засобів). Тому бажано було б приділити більше уваги розробленню методу усунення цих втрат.

7. Обґрунтовуючи доцільність скорочення періоду освоєння потужності підприємства (с. 149-153), оскільки це підвищує ефективність його функціонування, слід було більше уваги звернути на розроблення конкретних заходів, які б давали можливість це реалізувати.

8. Пропонуючи реалізувати завершальну форму відтворення основних засобів шляхом створення «народного підприємства» (с. 168-178), доцільно було б більше уваги звернути на організаційно-правові аспекти цього питання.

Підсумовуючи зазначене, слід наголосити, що дискусійні питання та зауваження не знижують наукової та практичної цінності висновків і рекомендацій наукового дослідження та не зменшують загального позитивного враження від дисертації.

7. Відповідність роботи вимогам МОН України

Дисертаційна робота оформлена у відповідності з вимогами і правилами МОН України та є завершеною науковою роботою.

Автореферат відповідає визначеним МОН України стандартам за структурою і технічним оформленням, а його зміст відповідає змісту дисертаційної роботи та розкриває всі необхідні положення.

8. Загальні висновки

Дисертаційна робота Анісімової М. В. є самостійною завершеною науковою працею, якій властива внутрішня єдність, логічність і завершеність. Робота актуальна і містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні рекомендації щодо інноваційного відтворення основних засобів на машинобудівних підприємствах.

Дисертаційна робота Анісімової Марії Вікторівни на тему «Інноваційне відтворення основних засобів» відповідає вимогам пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, що висуваються до кандидатських дисертацій. Наукова новизна результатів, їх теоретичне і прикладне значення є достатньою підставою для присудження автору дисертації наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності та логістики
Національного університету
харчових технологій

О.М. Петухова

